

Тернопільський національний економічний університет

Кафедра економічної теорії

Міждисциплінарна курсова робота

з економічної теорії

на тему:

«Макроекономічний аналіз інвестиційної активності в Україні»

Студентки групи ФБС-22

Напрямок підготовки:

Фінанси і кредит

Ганчар Г. І.

Керівник:

к.е.н. Сліпченко Т. О.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ECTS _____

Члени комісії _____

(Підпис) (Прізвище та ініціали)

(Підпис) (Прізвище та ініціали)

(Підпис) (Прізвище та ініціали)

Тернопіль – 2016

План

Вступ

1. Теоретико-методологічні засади дослідження інвестиційного процесу.
2. Макроекономічний аналіз інвестиційної активності в Україні та її вплив на національні макроекономічні показники.
3. Шляхи підвищення інвестиційної активності в Україні.

Висновки

Список використаної літератури

Зміст	
План	3
Вступ	5
Розділ 1. Теоретико-методологічні засади дослідження інвестиційного процесу	7
Розділ 2. Макроекономічний аналіз інвестиційної активності в Україні та її вплив на національні макроекономічні показники	13
Розділ 3. Шляхи підвищення інвестиційної активності в Україні	20
Висновки.....	25
Список використаної літератури	27

Вступ

В умовах глобальної економіки інвестиції забезпечують зрушення в економіці держави, зростанню науково-технічного прогресу, впровадження інноваційних технологій, покращенні макроекономічних показників господарської діяльності фірм. Інвестиції дуже сильно впливають на розвиток країни, їх значення важко переоцінити, адже вони є необхідними для підтримання працездатності наявного виробництва.

Наявність достатньої кількості інвестицій забезпечує не тільки розвиток економіки, але й зародження абсолютно нових видів виробництва та освоєння нових неконкурентних ринків, які можуть принести суттєві доходи державі та підприємствам.

Дана тема є дуже актуальною її досліджують багато вітчизняних та зарубіжних вчених. Проблема залучення інвестицій є надто актуальною для країн з перехідною економікою, і для України зокрема. Адже іноземні інвестиції для цих країн мають велике значення, вони здатні пришвидшити темпи структурної перебудови всієї економіки.

Дану тему досліджували такі зарубіжні вчені, як: Д. Стейнер, Х. Голхамер, Д. Бранденбург, Т. Озава, І. Ансоф, І. Форестер, К. Кодзіма, Д. Най, С. Бір, Дж. Кейнс, Д. Ф. Колінз, С. Янг, В. Тінг С. Уеми, Ф. Шнайдер, Д. Тобін, М. Кесон, Б. Фрей, Р. Пайк, їх цікавили питання оцінки ефективності залучення інвестицій в умовах ринкових відносин.

Значний внесок в економічну теорію внесли також і українські вчені: Є. Р. Бершеда, А. А. Даниленко, В. П. Александрова, О. Є. Кузьмін, Ю. М. Бажал, М. І. Туган-Барановський, Е. Й. Шилов, Б. В. Губський, П. С. Рогожин, І. О. Тивончук, О. М. Алімов, Б. А. Карпінський, Д. М. Черваньов, В. Я. Шевчук, В. Д. Базилевич, А. А. Пересада, Т. О. Кізіма, А. І. Бланк, І. І. Лукінов, М. В. Стирський, М. М. Герасимчук та інші, їх цікавили питання ефективності капітальних вкладень та інвестиційна політика держави.

Об'єктом дослідження даної роботи є інвестиційна діяльність в Україні

Метою курсової роботи є дослідження теоретичних, організаційних та методологічних аспектів макроекономічного аналізу інвестиційної діяльності в економіці України, які спрямовані на розширення ролі інвестицій в забезпеченні стабільного соціально-економічного розвитку України.

У відповідності до мети роботи були поставлені наступні її завдання:

1. Вивчити проблеми та особливості інвестиційного процесу в Україні;
2. Оцінити інвестиційну діяльність в Україні;
3. Проаналізувати міжнародний досвід залучення іноземних інвестицій;
4. Розробити шляхи підвищення ефективності залучення прямих іноземних інвестицій.

Розділ 1. Теоретико-методологічні засади дослідження інвестиційного процесу

В сучасних умовах економіка високорозвинених країн та економіка країн, що розвиваються потребує значних інвестиційних вкладень, щоб забезпечити зростання економіки, причому власних наявних інвестиційних ресурсів не вистачає. Виникає необхідність залучення іноземних інвестицій в економіку країни, щоб забезпечити ефективний розвиток у середньо та довгостроковій перспективі.

Інвестиції – основне джерело економічного зростання економіки. Без відповідних інвестицій важко здійснити реформування економіки будь-якої держави, відновити виробництво, інвестиції необхідні для створення ефективно соціальної та ринкової інфраструктури, для формування конкурентоспроможного економічного середовища.

Інвестиції включають в себе всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, метою створення яких є одержання прибутку.

Інвестиційний процес – це сфера економічної діяльності, яка включає в себе розроблення інвестиційної стратегії, щодо функціонування фінансового ринку, формування та управління інвестиційним портфелем та аналіз фінансово-інвестиційного ринку. В зарубіжній економічній літературі «інвестиційний процес» розглядається, як прийняття інвесторами рішень щодо цінних паперів в які здійснюються інвестиції, їх обсягу та терміну інвестування. Деякі автори розглядають інвестиційний процес, як механізм об'єднання тих, що потребують грошей, із тими хто їх пропонує. Суб'єкти ринку вступають між собою у відносини по-різному, тобто одні укладають договори прямо (здебільшого операції з нерухомістю), а інші – через посередників (фондові біржі).

Зарубіжні та українські вчені по-різному підходять до визначення суті даної категорії. А. Пересада розуміє інвестиційний процес так: «Об'єктивною основою інвестиційної діяльності є інвестиційні цикли... Різноманітність видів інвестиційних циклів та їх складний взаємозв'язок зумовили широке ви-

користання поняття «інвестиційного процесу». У більш вузькому тлумаченні поняття «інвестиційна діяльність» застосовують саме це термін» [16, с. 30].

В першій половині XIX століття європейськими економістами були повністю сформовані засади кейнсіанського та неокласичного аналізу інвестиційних процесів, які передбачали абсолютне саморегулювання інвестиційної діяльності, як всередині країни, так і за її межами.

Економічна природа інвестицій зумовлена закономірними процесами розширеного економічного відтворення. Джерелом власних інвестицій країни виступає валовий національний дохід (ВНД), з якого потім формується фонд нагромадження та забезпечується розширене та просте відтворення. З огляду на це твердження, М. Маренков визначає інвестиційний процес, як багатосторонню діяльність учасників всього відтворювального процесу задля накопичення капіталу нації.

Інвестиції виступають основним елементом інвестиційного процесу. Інвестиції вкладають в поточному періоді в створення відповідних об'єктів, подальше використання яких сприяє процесу розширеного відтворення (розвитку, нагромадження капіталу) та орієнтується на отримання вигоди в майбутньому, що має компенсувати інвестору відмову від споживання тих ресурсів, яких він вкладає [3, с. 25-27].

Важливе значення має втручання держави в інвестиційні процеси.

Державна політика щодо інвестиційної діяльності є основною умовою формування сприятливого та ефективного клімату нашої країни. Згідно Закону України «Про інвестиційну діяльність» державне регулювання інвестиційної діяльності включає в себе управління інвестиціями держави, а також контроль за здійсненням інвесторами інвестиційної діяльності та регулювання умов інвестиційної діяльності [20].

Державний контроль за здійсненням інвестиційної діяльності в Україні здійснюють:

1. Президент України.
2. Міністерство фінансів.

3. Кабінет Міністрів України.
4. Антимонопольний комітет України.
5. Національний банк України.
6. Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку.
7. Державне агентство України з інвестицій та інновацій.
8. Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг в Україні.

Велику роль в розвитку інвестиційної діяльності відіграє інвестиційне законодавство. Із здобуттям Україною незалежності інвестиційне законодавство зросло до тисячі законодавчих актів. Основними нормативно-правовими актами українського інвестиційного законодавства є:

1. ЗУ «Про інвестиційну діяльність» від 18 вересня 1991р. №1560-ХІІ.
2. ЗУ «Про інститути спільного інвестування» від 15 березня 2001р. №2299-ІІІ.
3. ЗУ «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон» від 13 жовтня 1992р. №2673-ХІІ.
4. ЗУ «Про режим іноземного інвестування» від 19 березня 1996р. №93/96-ВР.

Інвестиційний процес в макроекономічному аспекті характеризує вкладення в майбутнє економіки держави. Чим більші обсяги інвестицій ми вкладаємо сьогодні, тим більшими будуть обсяги ВВП країни в майбутньому. За структурою розрізняють чисті та валові інвестиції. Валові інвестиції характеризують загальний обсяг інвестиційних коштів за певний період, котрі спрямовані на відтворення, збільшення товарно-матеріальних запасів, та на підтримання діючих виробничих потужностей. Чисті інвестиції в свою чергу є вкладенням коштів в засоби виробництва, засоби, що заново будуть створюватись, та на виробничий апарат, що відновлюється. Чисті інвестиції дорівнюють сумі валових інвестицій від яких віднімають суму амортизаційних відрахувань за певний період [16.].

В економічній теорії розглядають також поняття реальних та фінансових інвестицій. Реальні інвестиції – це довготермінові вкладення коштів в

реальні активи, як в матеріальні (основні засоби, виробничі запаси, оборотні засоби, будівлі, обладнання), так і в нематеріальні (ліцензії, патенти, інновації). Прямі реальні інвестиції зазвичай ототожнюють з капітальними вкладеннями. Фінансові інвестиції – це вкладання коштів в певні фінансові інструменти (активи), наприклад, депозити, пайова частка, фондові цінні папери тощо.

Портфельні інвестиції – це вкладення капіталу в акції та облігації іноземних фірм, але вони не достатні для здійснення контролю за економічною діяльністю компаній. Такі інвестиції мають на меті одержання доходу, а не контроль за економічною діяльністю об'єкта інвестування [7, с. 139-214].

Інвестиційний процес, зазвичай, починається з фінансового ринку, адже власних доходів та заощаджень інвестору для початкового вкладення інколи буває недостатньо. Інвестиційний ринок це середовище, котре має комплексну структуру та чітко визначену кон'юнктуру. В цьому середовищі взаємодіють між собою інвестори, виробники та фінансові посередники, власники інвестиційних товарів, а також органи державної влади та управління.

Суб'єктами інвестиційної діяльності є фізичні та юридичні особи України, також фізичні та юридичні особи інших держав та державні органи влади. Інвестор виступає основним суб'єктом інвестиційної діяльності, він приймає рішення вкладення коштів, залучення нових матеріальних та інтелектуальних цінностей у об'єкти інвестування для отримання вигоди від використання створеного об'єкта. Також інвестором може бути учасник фондового ринку, в якого є тимчасово вільні кошти і він намагається вкласти їх для одержання прибутку (відсотків). Інвесторів поділяють залежно від спрямованості основної економічної діяльності на індивідуальних та інституційних.

Індивідуальний інвестор – це фізична особа, може бути, як і резидентом так і не резидентом, яка спрямовує інвестиції для розвитку своєї основної економічної діяльності.

Інституційний інвестор – здебільшого, це юридична особа, яка виступає фінансовим посередником та акумулює ресурси індивідуальних інвесторів та

здійснює інвестиційну діяльність, яка спеціалізується на операціях з цінними паперами. Основними інституційними інвесторами виступають інститути спільного інвестування.

Виділяють такі основні рівні суб'єктів інвестування:

1. Держава – реалізує свої функції через розгалужену систему інституцій або безпосередньо інвестує економіку. Держава бере участь в інвестиційному процесі, як безпосередньо, через державний сектор економіки, так і опосередковано – здійснює через свої інституції.
2. Елементи грошово-кредитної системи – банківська та небанківська грошово-кредитна система. Основними дієвими суб'єктами на цьому рівні виступають: фінансові установи, банки, лізингові компанії, кредитні спілки, страхові фірми.
3. Угрупування, які об'єднують свої капітали для досягнення спільної мети – холдинги, концерни, промислово-фінансові групи, консорціуми.
4. Виробничо-господарські об'єднання – акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, командитні товариства, товариства з повною та додатковою відповідальністю.
5. Фірми, котрі надають спеціалізовані послуги та виконують різні інвестиційні роботи – фірми-ріелтери, фірми-девелопери, консалтингові фірми. [3, 4].

Основним правовим документом, який регулює відносини між суб'єктами інвестиційного процесу є договір (угода). До інвестиційних відносять такі угоди: інвестиційні, засновницькі, в яких зазначені умови передачі майна новому суб'єкту господарювання, порядок розподілення прибутків та збитків та угода про розподіл готової продукції.

Міжнародна міграція інвестицій дуже вигідна, як для країни-імпортера капіталу, так і для країни-експортера. Перша отримує додатковий прибуток за рахунок притоку капіталу в національну економіку, друга отримує прибуток за рахунок капіталовкладень за кордон, де є можна отримати більший процент, аніж на національному ринку.

Як в імпорті, так і в експорті капіталу провідні позиції займають високо-розвинуті країни, частка яких становить 97-98% від загальносвітового обсягу прямих іноземних інвестицій.

Серед них виділяють три найбільші центри світового господарства: США, Японія та Західна Європа. Співвідношення капіталів між цими основними експортерами капіталу постійно змінюється. Протягом останніх десятиліть капітал почали вивозити і з країн, які розвиваються (насамперед з нових індустріальних країн). Проте за обсягом експорт капіталу залишається незначним порівняно з показниками країн-лідерів.

З даного теоретичного аспекту можна зробити висновок, про актуальність даних тверджень та важливість питань щодо розвитку не тільки сприятливого інвестиційного клімату, але і для всієї економіки загалом.

Розділ 2. Макроекономічний аналіз інвестиційної активності в Україні та її вплив на національні макроекономічні показники

Більшість вчених визнавала, що держава може стимулювати поживлення інвестиційних процесів, використовуючи для цього грошово-кредитні та фіскальні важелі впливу, державний борг та державні витрати (в тому випадку, коли вони перевищують надходження). Однак майже всі вони вважали, що надмірне втручання держави може призвести до негативних наслідків, а саме розбалансування інвестиційного ринку та відплив національних капіталів. Таке втручання розглядалося, як виняток, пов'язаний із формуванням раціональної структури суспільного виробництва.

Інвестиційний клімат країни становить сукупність усіх економічних, соціальних, політичних та правових умов, що максимально сприяють інвестиційному процесу. Інвестиційний клімат характеризується інвестиційним потенціалом країни та інвестиційним ризиком. Потенціал країни – це джерела, засоби, можливості, запаси, які можна використати для вирішення певних завдань та досягнення поставленої мети. Об'єктивні умови інвестування характеризуються такими показниками, як темп економічного зростання, співвідношення споживання та заощадження, норма прибутку, рівень і динаміка інфляції, ставка позичкового відсотка, споживчий попит населення, а також наявність і співвідношення факторів виробництва, його інфраструктури.

Невизначеність прогнозу щодо отримання прибутку характеризує інвестиційний ризик країни [22, с. 95-100]

Інвестиційний клімат, як найкраще характеризує умови для розвитку інвестиційної діяльності в Україні.

Щоб оцінити інвестиційний клімат в Україні, потрібно охарактеризувати п'ять основних його складових:

1. політичну ситуацію
2. макроекономічні чинники
3. регуляторний вплив
4. правове середовище

5. податкове оточення

Політичну ситуацію характеризують, такими показниками, як ступінь довіри народу до влади, конфлікти між політичними опонентами, стабільність політичної системи тощо.

Макроекономічні чинники характеризуються динамікою фінансово-кредит-ної сфери, банківської системи, та інших інфраструктурних складових економіки. Також сюди відносять рівень інфляції, стабільність національної валюти, експортні та імпорتنі операції, стан внутрішнього ринку та його довгостроковий потенціал, показники фінансової стабільності, рівень за безпеченості ресурсами, наявність вільних трудових ресурсів, рівень їхньої професійної кваліфікації та вартості.

Регуляторний вплив характеризується прозорою державною політикою, здатністю дотримуватись поточних зобов'язань та досягти стратегічний цілей, важливим фактором є також рівень впливу на інвесторів зі сторони різних рівнів державної влади в вигляді вимоги щодо реєстрації, сертифікації та ліцензування підприємницької діяльності.

Правове середовище можна характеризувати наявністю стабільного законодавства, кодексів, конституційних законів, правових актів, які мають захищати права інвесторів та права власності, вони повинні бути несуперечливими, простими та чіткими, що передбачає їхню пряму дію та механізми виконання, а також наявність ефективної судової системи [8, с. 191-196].

Податкове оточення характеризують розподілом податкового тиску, наявністю податкових стимулів до інвестування та рівнем податкового навантаження на інвестора.

Для оцінки інвестиційного клімату національної економіки існують різні підходи, в залежності від цілей дослідження, за кількісними та якісними характеристиками аналізованих показників, та за вибором цих показників.

Універсальний метод оцінки інвестиційного клімату, який охоплює максимальну кількість економічних характеристик, показники торгівлі, законодавчу базу для інвестицій, характеристику політичного клімату. Цей підхід

дає змогу глибоко та всебічно оцінити ситуацію в країні на даний момент, та спрог-нозувати її можливості розвитку.

Дуже важливу роль в забезпеченні стабільного економічного розвитку України мають капітальні інвестиції, які держава спрямовує на розвиток економіки, ці інвестиції це витрати на створення та придбання матеріальних та нематеріальних оборотних активів. Їх спрямовують в будівництво, на виготовлення, придбання, реконструкцію, модернізацію та створення не оборотних активів, а також фінансування капітального будівництва [9, с. 55-61].

Проаналізуємо динаміку капітальних інвестицій в Україні 2010-2015 рр.

Таблиця 1

Капітальні інвестиції в поточних цінах, млн. грн. [складено автором]

Роки	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	180575,5	241286,0	273256,0	249873,4	219419,9	273116,4
інвестиції в матеріальні активи	173662,8	231910,2	264853,7	239393,6	212035,1	254730,9
інвестиції в нематеріальні активи	6912,7	9375,8	8402,3	10479,8	7384,8	18385,5

Можна прослідкувати тенденцію щодо зростання капітальних інвестицій протягом 2010–2012 рр. Цьому сприяло покращення фінансового стану підприємств, а також надання банками кредитів для реального сектору економіки, зростання заощаджень населення. А от в 2013 обсяги інвестиції різко скоротилися та продовжували зменшуватись в 2014.

Це насамперед пов'язано із збільшенням збитковості фірм, банкрутством деяких підприємств та призупиненням їх діяльності, також важливим чинником стало дворазове скорочення державного фінансування. Незважаю-

чи на неста-більну політичну ситуацію в Україні у 2015 році обсяг інвестицій дещо зріс порівняно з минулим роком [27].

Отже, проаналізувавши табл. 1 видно, що основну частину всіх капітальних інвестицій становлять інвестиції у матеріальні активи, а інвестиції в немате-ріальні активи становлять порівняно невелику частину. До інвестицій в мате-ріальні активи включають інвестиції в основний капітал, які є складовою ва-лового накопичення основного капіталу, а отже і складовою ВВП. Тому доці-льно буде дослідити структуру та динаміку інвестицій в основний капітал.

Таблиця 2

Інвестиції в основний капітал [27]

Роки	Освоєно	
	у фактичних цінах, млн. грн.	у % до попереднього року
2007	188486,0	129,8
2008	233081,0	97,4
2009	151777,0	58,5
2010	150667,0	99,4
2011	209103,0	122,4

Інвестиції в основний капітал зростали до 2008 року, потім відбулося їх різке падіння в 2009 році і до 2011 року їх рівень зріс до 209103,0 млн. грн.

Важливою складовою ВВП країни є валове нагромадження основного капіталу. Саме валове нагромадження – один із найважливіших факторів зростання національної економіки, він забезпечує здійснення структурних перетворень в економіці та впровадження інноваційних технологій. Валове нагромадження основного капіталу – це приріст не фінансових активів, які використовуються в процесі виробництва протягом тривалого часу.

Оцінюють величину валового нагромадження основного капіталу беручи до уваги загальну вартість основних засобів, які придбали суб'єкти господарю-вання (за винятком реалізованих) протягом звітного періоду. Також

дана величина оцінюється виходячи із збільшення невироблених активів, яке відбулося в результаті діяльності інституційних одиниць.

Валове нагромадження основного капіталу – важливий фактор зростання ВВП, його частка в структурі ВВП щорічно зростає.

Основними джерелами інвестування в основний капітал протягом даного періоду були власні кошти підприємств та організацій, це свідчило про недостатнє зовнішнє фінансування економіки.

Особливістю інвестування за рахунок власних коштів є те, що вони здійснювалися переважно з амортизаційних відрахувань. Однак це джерело фінансування має певні недоліки, оскільки система нарахування та використання коштів фондів амортизації в Україні не створює необхідних умов для оновлення основних фондів та формування власних інвестиційних ресурсів, та не відображає реальну ефективність.

В умовах дефіциту власних коштів важливу роль в інвестиційних процесах відіграють прямі та портфельні іноземні інвестиції, частка яких в загальному обсязі змінюється від 2,3% до 5%.

Іноземні інвестиції для України мають особливе значення, вони є не тільки грошовими ресурсами, але і сприяють виходу вітчизняних товарів на світові ринки, перейняття світового досвіду, освоєння нових технологій, інакше кажучи забезпечують міжнародну інтеграцію та глобалізацію. За оцінками міжнародних експертів, наша економіка потребує на даний час близько 40 млрд. доларів США інвестицій [11, с. 70-82].

Неабияке значення науковці відводять портфельним інвестиціям, які, попри певні свої недоліки (ризик швидкого відпливу коштів, спекулятивний характер, високий рівень залежності від ефективної діяльності різних інституцій), все ж таки можуть забезпечити нашу економіку коштами, необхідними для подальшої масштабної модернізації. Проте абсолютна непристосованість українського інвестиційного клімату до значних портфельних інвестицій, зосередженість Уряду на прямих іноземних інвестиціях не дозволяє нам збільшити обсяги портфельних інвестицій.

Статистика свідчить, що за останні декілька років обсяги прямих іноземних інвестицій стійко зростають, але частка України у світовому потоці є незначною і становить 1%, а темпи зростання прямих інвестицій в Україну значно нижчі порівняно з іншими східноєвропейськими країнами [12, с. 12-16]. Тривожним є те, що більша частина іноземних інвестицій, які вкладаються спрямовані не на модернізацію виробництва, а на захоплення внутрішніх ринків товарів та послуг. Інвестиції спрямовують не в стратегічні для України галузі економіки, а в високорентабельні, такі як торгівля і фінансова діяльність.

Основними інвесторами української економіки є зазвичай фірми-аутсайтери, дрібні фірми, які не витримали конкуренції в своїй країні, вони залучають здебільшого відпрацьоване обладнання та орієнтуються на місцеві ресурси низької вартості, вкладають кошти в галузі, котрі приносять «швидкі» прибутки або ж користуються певними прогалинами українського законодавства, здійснюють відмивання нелегальних коштів на території України. Лише 15% всіх закордонних фірм-інвесторів, які вкладають кошти в нашу економіку можна вважати надійними партнерами. [21, с. 14-19].

Важливу роль в збільшенні інвестиційної активності відіграють комерційні банки та інші спеціалізовані фінансово-кредитні установи, які накопичують та відповідно розподіляють тимчасово вільні грошові кошти. Проте не всі фінансові установи та банки бажають надавати кредити для стратегічних галузей економіки, а надають перевагу галузям, для яких характерний швидкий обіг коштів та короткий виробничий цикл. Але найбільший інвестиційний потенціал має населення країни. Починаючи з 2005 року частка вільних грошових коштів населення в економіці України зростала. Здебільшого кошти вкладали в житлове будівництво. Однак після світової економічної кризи 2008-2008 рр., внаслідок зростання цін та курсу валюти, інвестиції населення скоротилися майже вдвічі. Певна частина заощаджень перетворилась на так звані пасивні заощадження, майже 26 млрд., доларів населення зберігало

вдома, не бажаючи інвестувати їх в економіку, щоб не зазнати втрат. [17, с. 20-61].

Проаналізувавши дані можна стверджувати, що показники, котрі характеризують інвестиційну діяльність України на даний час на дуже низькому рівні. Це зумовлено насамперед нестабільною політичною ситуацією в Україні та корупцією, яка і досі є дуже поширеним явищем в Україні. Дуже важливим є питання збільшення ефективності використання інвестицій в умовах відсутності необхідних фінансових ресурсів.

Отже, основним джерелом інвестицій в Україні залишаються власні кошти підприємств та організацій. Проблема становища основних засобів в Україні обумовлена не тільки відсутністю коштів, але також наявний інвестиційний клімат. Усувати ці проблеми повинна держава. Мають вживатися заходи, щодо покращення інвестиційного клімату, потрібно збалансувати структурний розподіл інвестиційних потоків, збільшити частку інвестицій в реальному секторі, збільшити частину інвестицій в довгострокові проекти.

Розділ 3. Шляхи підвищення інвестиційної активності в Україні

Наша держава має великий потенціал, володіючи великим внутрішнім ринком, різноманітними природними ресурсами, розгалуженим сільськогос-

подарським та промисловим потенціалом, також вигідне геополітичне розташування, може стати одним з основних інвесторів.

Україна успадкувала потужну інфраструктуру виведення добутої сировини, хімічних добрив, різних видів металів, зернових на світові ринки. Сюди відносять нафтопроводи, залізницю, газопроводи, залізницю тощо.

В національній економіці існує безліч перешкод, які мають здатність обмежувати, як інвестиції такі попит на них. Державна цільова економічна програма розвитку вказує, що основними причинами появи такої проблеми, як низька інвестиційна активність є:

1) несприятливі умови для інвестування, це зокрема недосконале законодавство з питань отримання у власність земельних ділянок, адміністрування податків захисту прав власності, здійснення підприємницької діяльності та контролю за нею:

- складність в адмініструванні податків;
- технічне регулювання, стандартизація та сертифікація (підприємству потрібно 88 календарних днів для підготовки та реєстрування всіх технічних умов, їх вартість становить 15600 грн.);
- дуже високе податкове навантаження на інвестора (Україна за рівнем податкового навантаження посідає 98-ме місце з поміж 128 країн світу);
- кількість та складність отримання певних дозволів;
- складна процедура сплати податків;
- постійні перевірки органів державного контролю (кожне підприємство перевіряють близько 5-6 разів на рік);
- скасування дійсно актуальних та дієвих законів (В Україні на даний час відсутня єдина система реєстрації прав на рухоме та нерухоме майно, саме вона перешкоджає залученню нових майнових та земельних ресурсів).

2) недостатня підтримка державою інвестиційної діяльності, неналежна підготовка програм та проектів для інвестування держави:

- ігнорування населенням України сучасних інструментів інвестування (опитування міжнародних компаній з'ясували, що більшість населення

зберігає вільні грошові кошти вдома, незначна частина зберігає тимчасово вільні кошти на банківській карті, і лише зовсім мала частка заощаджує грошові кошти на банківському депозиті)

- недостатньо проінформоване населення, з питань можливої участі в інвестиційних процесах; [14, с.21-32].

3)нерозвинений інвестиційний ринок та інфраструктура:

- відсутнє прозоре ціноутворення на фондових біржах (тоді ні емітент, а ні інвестори не зацікавлені в використанні потенціалу біржового ринку);

- слабо розвинена діяльність з цінними паперами на біржовому ринку (біржовий ринок в Україні по операціям з цінними паперами в останні роки становить не більше 5%);

- відсутність належного контролю за фондовими біржами та іншими учасниками фондових ринків на основі оцінювання інвестиційних ризиків (українська система обліку цінних паперів не дає гарантій інвесторам, щодо прав на цінні папери, це створює ризики при забезпеченні розрахунків за різними договорами з цінними паперами);

4) відсутні дієві заходи, щодо організації державного та приватного партнерства в економіці (відсутність пошуку шляхів залучення інвестиційних ресурсів, був створений проект закону, який мав би регулювати державно-приватне партнерство, але цей закон так і не прийняли) [12, с. 12-16].

Державна цільова економічна програма розвитку інвестиційної діяльності в Україні подає два можливі варіанти виконання цих завдань:

Перший варіант полягає в проведенні пасивної державної політики, щодо питань забезпечення розвитку інвестиційної діяльності в нашій країні. За цих умов держава відмовляється від прямого впливу на ринок інвестицій, виключає стимулювання ринку та не надає державні інвестиції, а дозволяє застосовувати виключно ринкові механізми регулювання збалансованого розвитку в даній сфері. Саме цей варіант забезпечує розвиток інвестиційної діяльності саме в тих галузях, які мають дуже високу дохідність та доволі швидко окупність, це фінансовий сектор та торгівля.

Другий варіант навпаки передбачає активне стимулювання інвестиційної діяльності в Україні, для цього пропонують використовувати зокрема систему державних інвестицій, стимулювання до вкладання коштів саме в реальний сектор економіки, а також підвищення ефективності та прозорості функціонуючих механізмів державно-приватного партнерства. Якщо реалізувати цей варіант це сприятиме збалансованому розвитку і державного і приватного секторів, а також відбудеться підвищення привабливості об'єктів інвестування та концентрація на пріоритетах розвитку.

Для того, щоб розв'язати поставлені проблеми, в даній програмі були прийняті наступні положення:

- 1) вдосконалення системи державного інвестування за такими напрямками:
 - розроблені чіткі критерії для відбору інвестиційних проектів, котрі потребують державного інвестування;
 - розвиток системи прямих інвестицій за умовами спільного фінансування;
 - визначення пріоритетних галузей для надання фінансової підтримки;
 - прозорість процесу фінансування інвестиційних проектів;
 - вдосконалення методів розробки, відбору та оцінки інвестиційних проектів;
 - контроль за ефективним та цільовим використанням коштів бюджету, які були надані для реалізації інвестиційного проекту;
 - здійснення державного моніторингу інвестиційних процесів;
- 2) створення спеціальних умов для переходу до нової інвестиційної моделі розвитку економіки, зняття перешкод, вдосконалення законодавства;
- 3) розвиток інвестиційної інфраструктури та інвестиційного ринку, а саме:
 - створення нормальних умов для ефективної роботи інноваційних установ та інвестиційних фірм;
 - створення сприятливих умов для іноземних інвесторів, для залучення іноземних інвестицій;
 - забезпечення нормального розвитку індустрії прямого інвестування;
 - нормальний розвиток фондового ринку [15, с. 13-15]

Незважаючи на заходи Уряду України, слід звертати увагу на досвід інших країн та рекомендації різних міжнародних організацій. Наприклад, Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) ухвалив спеціальну стратегію діяльності для України.

Заходи, які повинні покращити інвестиційну активність в Україні: впровадити реформи в основні сфери економіки, від цього залежатиме рівень інвестиційної діяльності; банк готовий і надалі надавати приватні інвестиції за умови дотримання певних рекомендацій; банк надасть кошти для інвестування сектору сільського господарства, для модернізації комунальних підприємств тощо [19].

Щоб забезпечити основні потреби в державних інвестиціях різні країни обирають різні підходи. Актуальним для України є наступне: в країнах з високими податковими ставками збільшення державних заощаджень, насамперед має забезпечуватись шляхом скорочення поточних державних витрат. Наприклад, в Бразилії реформи державної служби та пенсійної системи мають основне значення для зростання державних заощаджень [29].

Висновки

В курсовій роботі було з'ясовано сутність макроекономічного аналізу інвестиційних процесів в економіці України, це виявилось в обґрунтуванні теоретичних, методологічних та організаційних засад поліпшення інвестиційної діяльності, для стабільного розвитку національної економіки.

Для різносторонньої характеристики інвестиційної діяльності було проведено тлумачення таких понять: «інвестиції», «інвестиційний процес», «інвестування». Характерною ознакою макроекономічного підходу до розуміння поняття інвестицій є розгляд інвестицій з двох сторін, що дає можливість об'єднати ресурси, віддачу коштів та їх вкладення в одному понятті «інвестиції».

Здійснення ретельного аналізу макросередовища є першим етапом щодо розробки напрямів інвестиційної політики. Особливу увагу при цьому приділяють дослідженню інвестиційного клімату, до якого відносять

Політичну ситуацію, макроекономічні чинники, правове середовище, регуляторний вплив та податкове оточення.

Ключовим напрямом економічної політики є створення спеціальних умов для покращення економічної активності.

Дослідження інвестиційного макросередовища в Україні говорить про, те, що з однієї сторони, ключову роль в формуванні макросередовища відіграє Уряд, він визначає бюджетну, амортизаційну, податкову, грошово-кредитну політику тощо. З іншої, значний вплив на нього має ступінь розвитку фінансової та фондової інфраструктури національної економіки.

На макроекономічному рівні було досліджено структуру і динаміку залучення інвестицій. Зокрема, з'ясовано обсяги капітальних інвестицій протягом 2010-2015 років та фактори, що впливали на їх динаміку. Пріоритетними видами економічної діяльності для вкладання інвестицій є операції з нерухомим майном, промисловість, транспорт та зв'язок. Досліджено таку важливу складову ВВП, як валове нагромадження основного капіталу.

Щоб забезпечити сприятливе інвестиційне середовище та збільшити обсяги залучення інвестицій потрібно використовувати структурні, грошово-кредитні та податкові методи стимулювання інвестування. Переорієнтація фіскальної та грошово-кредитної політики для стимулювання інвестиційних процесів потребує дуже активних державних заходів. Одночасно, державне регулювання має спрямовуватись на створення правового, економічного та

інституційного середовища, це забезпечує збільшення економічної активності підприємств та недержавних фінансово-кредитних установ. Щоб здійснити ці зрушення запропонували Державу цільову економічну програму інвестиційної діяльності, в якій було відображено положення задля розв'язання проблем, котрі перешкоджають інвестиційній діяльності України.

Список використаної літертури

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність» №1560-XII від 18.09.1991 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1560-12>
2. Артеменко І. Л. Інвестиції, як фактор довгострокового економічного зростання України [Текст] / І. Л. Артеменко // Інвестиції: практика та досвід. – 2015. – № 20. – С. 115-117.
3. Боднар В. С. Підходи щодо визначення економічної сутності терміна «інвестиції» [Текст] / В. С. Боднар // Економіка. Фінанси. Право. – 2013. – №12. – С. 25-27.
4. Гораль Л. Т. Еволюція поняття «інвестиції»: сучасний період [Текст] / Л. Т. Гораль, С. В. Король // Економічний аналіз. – 2015. – Т. 22, № 2. – С. 20-26.
5. Духницький Б. В. Іноземні інвестиції в економіці України [Текст] / Б. В. Духницький // Облік і фінанси АПК. – 2011. – № 2. – С. 89-92.
6. Єрмоленко Тетяна Прямі закордонні інвестиції, як фактор економічної безпеки держави [Текст] / Тетяна Єрмоленко // Економічний аналіз. –2012. – Вип. 11, ч. 4 – С. 70-74.
7. Кравчук І. С. Фінансові інвестиції [Текст] / І. С. Кравчук // Інвестування : підручник / Б. Л. Луців, І. С. Кравчук, Б. Б. Сас. – Тернопіль : ТНЕУ, 2014. – С. 139-214.
8. Куц Л. До питання про основні категорії інвестиційного процесу / Л. Куц // Наукові записки. Сер. Економіка. – 2002. – № 12. – С. 191-196.
9. Лемішко О. О. Капітальні інвестиції в Україні: стан та проблеми фінансування [Текст] / О. О. Лемішко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2014. – № 4 – С. 55-61.
10. Луців Б. Л. Міжнародні інвестиції [Текст] / Б. Л. Луців // Інвестування : підручник / Б. Л. Луців, І. С. Кравчук, Б. Б. Сас. – Тернопіль : ТНЕУ, 2014. – С. 335-364.

11. Маслій В. В. Прямі іноземні інвестиції: ретроспективний аналіз [Текст] / В. В. Маслій, С. В. Питель // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 11. – С. 70-82.
12. Майорова Т. В. Капітальні інвестиції: сутність та проблеми реалізації в сучасних умовах [Текст] / Т. В. Майорова, В. В. Крук, Я. В. Шевчук // Інвестиції : практика та досвід. – 2015. – № 21. – С. 12-16.
13. Міщук О. В. Прямі іноземні інвестиції у забезпеченні інноваційного розвитку економіки України [Текст] / О. В. Міщук // Інноваційна економіка. – 2013. – № 7. – С. 242-245.
14. Назукова Н. М. Теоретичні засади оцінювання податкового навантаження на капітальні інвестиції [Текст] / Н. М. Назукова // Економіка і прогнозування. – 2015. – № 2. – С. 21-32.
15. Остапенко О. І. Вдосконалення методів аналізу інвестиційних проектів : [інвестиції на підприємстві] [Текст] / О. І. Остапенко // Інвестиції: практика та досвід. – 2008. – листопад (№21). – С. 13-15.
16. Пересада А. А. Управління інвестиційним процесом / А. А. Пересада. – К.: Лібра, 2002. – 472 с.
17. Петренко І. П. Трансформація заощаджень населення в інвестиції: досвід та проблеми в Україні [Текст] / І. П. Петренко // Економіка України. – 2014. – № 3. – С. 50-61.
18. Рендович П. Інвестиційний клімат України: реалії та перспективи / П. Рендович // Наукові записки : зб. Наук. Праць каф. Екон. Аналізу Терноп. Акад. нар. Госп-ва. – Тернопіль : Економічна думка, 2005 – Вип. 14 – С. 204-208.
19. Рожко О. Бюджетні інвестиції та ефективність бюджетних програм [Текст] / О. Рожко // Світ фінансів. – 2013. Вип. 4. – С. 80-88.
20. Румянцев Сергій Уповільнення темпів залучення ПІІ : [прямі іноземні інвестиції] [Текст] / Сергій Румянцев // Цінні папери України. – 2010. – 4 березня (№8) : Іноземні інвестиції. – С. 23.

21. Румянцев С. Прямі іноземні інвестиції [Текст] / С. Румянцев // Цінні папери України. – 2013. – 28 листоп. (№45) : Проблеми фінансування. – С. 14-19.
22. Самойлова Т. Інвестиції капіталу та інвестиційний клімат в Україні / Т. Самойлова // Галицький економічний вісник. – 2009. – № 1. – С. 95-100.
23. Сас Б. Б. Інноваційні інвестиції [Текст] / Б. Б. Сас // Інвестування : підручник / Б. Л. Луців, І. С. Кравчук, Б. Б. Сас – Тернопіль : ТНЕУ, 2014. – С. 289-334.
24. Скочиляс С. Інвестиційний проект, як форма реалізації процесу інвестування / С. Скочиляс // Збірник наукових праць професорсько-викладацького складу інституту економіки і менеджменту інвестицій / за ред. Б. М. Литвина. – Тернопіль, 2004. – Вип. 2. – С. 24-30.
25. Харазішвілі Ю. М. Інвестиції: підхід до прогнозування [Текст] / Ю. М. Харазішвілі, І. М. Назарага // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 9. – С. 213-222.
26. Шабліна Я. В. Інвестиції ТНК – запорука розвитку економіки України [Текст] / Я. В. Шабліна // Формування ринкових відносин в Україні. – 2010. – № 1. – С.47-53.
27. Шморгун Л. Г. Прямі іноземні інвестиції в економіку України: проблеми залучення та галузевого спрямування [Текст] / Л. Г. Шморгун // Формування ринкових відносин в Україні. – 2013. – № 5. – с. 67-70.
28. Державна служба статистики. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>
29. ЕБРР одобрив нову стратегію діяльності в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www/ebrd.com/english/pages/news/press/2011/110415a/shtml>